

УЧРНСХ №33/29.01.2016г.

СТАНОВИЩЕ

от проф. Майя Николова Нейчева, доктор

член на научното жури за провеждане на публична защита
на дисертационен труд на тема: „Специфика на адаптираното физическо
възпитание и спорт при деца със специални образователни потребности в средното
образователно училище”

от Марина Николаева Тошкова – Асенова,
докторант редовна форма на обучение към катедра „Психология,
педагогика и социология”, София

по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и
спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)”, професионално
направление: 1. 3. „Педагогика на обучението по физическо възпитание”.

Марина Николаева Тошкова е зачислена за редовен докторант към катедра
„Психология, педагогика и социология” - НСА на 01.11.2012 г. През 2008 г. е
придобила магистърска степен по специалността „АФА и спорт” със защита на
дипломна работа на тема: „Изследване въздействието и възможностите за
адаптиране на подвижните игри при обучението по физическа култура и спорт при
деца със СОП”. В периода на обучението си в ОНС „Доктор” е участвала в проект
2013-1-TR1-ERA10-487, като лектор по програма за интензивно обучение „Спорт
за хора с увреждания”; Игри и модифицирани дейности”.

През последните две десетилетия се осъществява бързо развитие и
разпространяване на единна европейска стратегия за *образователна и социална
интеграция*, насочена към мотивиране, осигуряване на достъп и на възможности на
хора с увреждания (особено на подрастващи) за практикуване на двигателни
активности и спорт в различен контекст и насоченост: *реhabилитация, училище,
общност, спортни клубове – рекреация/състезание/ елитен спорт/спорт за
всички*. Очертава се тенденцията към преминаване от т.нар. *медицински модел*,
който акцентира върху лечебните средства на въздействие към *социалния модел*,
дефиниран още като *социално-педагогически*. Последният насочва към ролята и
значението на *възпитанието, обучението и образованието* за цялостното развитие
на лицата със специални потребности.

Поставеният за разглеждане проблем, отнасящ се до интегрираното
обучение в системата на образованието е актуален и социално значим, което
определя приноса и изключителната навременност на дисертационния труд за
обогатяване на средствата и методите на *адаптираното физическо възпитание*, с
оглед на съвременните подходи на въздействие при деца с увреждания.

По-нататъшното развитие на *интегрираното включващо обучение* и
специалното образование в България е насочено към адаптиране на

образователната среда към индивидуалните потребности на учениците със СОП и увреждания. По новия закон (2015) за предучилищното и училищното образование се предвижда трансформирането на *помощните училища* в центрове за подкрепа на *личностното развитие* и запазване на статута на *специалните училища*.

Съдържанието на дисертацията е изложено в обем от 152 печатни страници. Илюстративният материал е представен с 1 схема, 2 таблици и 78 фигури.

Библиографският справочник съдържа 133 заглавия на литературни източници и сайтове от интернет (74 на кирилица и 59 на латиница). Отделно са дадени 9 приложения.

Литературният обзор е съдържателен и изключително аналитичен, в който проличава отличната осведоменост на докторантката отнасяща се до научните постижения в педагогическата дейност при деца със СОП и в областта на адаптираната физическа активност и спорт. Авторката компетентно представя същността, принципите и организацията на обучението при деца със СОП и увреждания в образователната система в България. Направено е проучване и анализ на тенденциите в развитието на *специалното образование и интегрираното обучение* в европейските страни. Характеризирани са подходите на въздействие според модела на образование (еднополусен, многополусен и двуполусен).

Авторката разглежда международни документи, които имат изключително значение за утвърждаването на политика на равнопоставеност на хората с увреждания, гарантиране на човешките права, включване в различни сфери на обществото, приобщаване в образованието, осигуряване на приобщаваща образователна система, които са следните: Концепция на ЮНЕСКО „Училище за всички” (1990); Саламанска декларация (1994); Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН (2006).

Специално внимание е отделено на класификационната система за оценяване на лицата със специални образователни потребности и заболявания. (медицински и педагогически модел).

Посочени са проучванията на голям брой наши и чуждестранни автори, които имат своя принос за изясняване на насоките при работата с деца със СОП за: овладяване на учебното съдържание и възможностите за компенсиране; дефиниране на подходите за педагогическо въздействие и възможностите за прилагане на диференциран подход; съвместяване на дейностите на ресурсния учител по индивидуалния план за работа; подготовка на учителя за извънкласни и извънучилищни дейности; влияние и ползи на физическата активност върху здравословното и функционалното състояние, физическото развитие, когнитивните възможности и социалните умения; подходите за организиране на двигателната дейност: адаптирани дейности; паралелни дейности; отворени дейности; обръната интеграция; отделни дейности. Основните ключови проблеми са свързани с реализирането на *включващото и интегрираното обучение* в условията на *адаптираното физическо възпитание* (АФВ) за ученици със СОП в масовото училище.

От изложението във втората глава проличава умението на докторантката да организира и провежда научно - изследователска дейност. На базата на направената фундаментална постановка е изведена хипотезата на изследването. Ясно и точно са представени цел и задачи, методика и организация, методи на изследване:

теоретично проучване и анализ; педагогическо наблюдение; експеримент; тестиране; експертна оценка; интервю; анкета; социално-психологични методи, математико-статистически методи.

Педагогическият експеримент е реализиран под формата на *включено интегрирано обучение* на пет ученици със СОП от 2,3,4,5 клас през втория учебен срок на 2013/2014 г., като за целта е приложена адаптационна стратегия, свързана с модела на адаптация, като средство за индивидуализиране на урока по физическо възпитание. Основните ядра на учебното съдържание включват естествено-приложна двигателна дейност, общоразвиващи упражнения и спортни игри.

Авторката е провела интервю и анкета с голям брой изследвани лица (233) за проучване на отношението на учениците към интегрираното обучение, нагласите и подготовката на педагогическите кадри за работа с деца със СОП в масовото училище, както и отношението на родителите на учениците със СОП за ефекта от тяхното включване във физическа активност.

Получените резултати в края на експеримента показват ефективността на разработената методика и възможността за усвояването на учебното съдържание по адаптирано физическо възпитание и спорт, както и благоприятното повлияване върху физическото развитие и двигателните качества сила, издръжливост и координация на движенията на изследвания контингент деца и създаването на умения за социалното им включване, интеграция и личностно развитие.

Приносът на авторката се състои в успешно реализирания за първи път нов подход за АФА въздействие в масовото училище, чрез прилагането на адаптационни стратегии в обучителния процес по физическо възпитание и спорт при ученици със специални образователни потребности (СОП).

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на научната разработка. Изготвен е в обем от 45 страници. По темата на дисертационния труд са представени три публикации. Спазена е процедурата за подготовката на докторантката, разработването и представянето на дисертационния труд.

В заключение на становището считам, че изложените аргументи са основание да предложа с убеденост на членовете на научното жури да оценят качествата на дисертационния труд на тема: *„Специфика на адаптираното физическо възпитание и спорт при деца със специални образователни потребности в средното образователно училище“* и да присъдят на Марина Николаева Тошкова образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност: „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)“, професионално направление: 1.3. „Педагогика на обучението по физическо възпитание.

27.01.2016 г.

Изготвил становището:
(проф. Майя Нейчева, доктор)